ئاژانسی موتەڵع دەقی بڕیارەکانی هەشتەمین دانیشتنی ئاسایی ئەنجومەنی وەزیران بڵاودەکاتەوە

سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران محەمەد شیاع سودانی سەرۆکایەتی هەشتەمین دانیشتنی ئاسایی ئەنجومەنی وەزیرانی کرد کە تیایدا گفتوگۆ لەسەر بارودۆخی گشتی وڵات کرا، هەروەها تاوتوێی ژمارەیەک دۆسیەی خزمەتگوزاری و ئابووری و کۆمەڵایەتی کرا، جگە لە گفتوگۆکردن لەسەر بابەتەکانی سەر خشتەی کار و بڕیاردانی پێویست لەو بارەیەوە.

ئەنجومەنی وەزیران بەردەوام بوو لە دەرکردنی ئەو بڕیارانەی کە یارمەتیدەرن بۆ تەواوکردنی ئەو پرۆژانەی کە چەندین ساڵە دواکەوتوون لەگەڵ چارەسەرکردنی ئەو کێشانەی کە ڕووبەڕووی جێبەجێکردن دەبنەوە و ئەمانەی خوارەوە دەرکران:

یەکەم/پەسەندکردنی ئەمانەی خوارەوە:

1. زیادکردنی بڕی یەدەگ بۆ پرۆژەی (دروستکردنی نەخۆشخانەیەکی 100 قەرەوێڵەیی لە ناحیەی سەفوان) بە ڕێژەی (6.811%) بۆ ئەوەی ببێتە (16.81%) لەبری (9.999%).
2. زیادکردنی تێچووی گشتی پڕۆژەکە بۆ ئەوەی ببێتە (52,953,041,924 دینار)، لەبری (49,942,711,000

دینار) تەنها، و□ ب□□ژ□ی (6.027%) لە کۆی گشتی پڕۆژەکە.

3. فەرمانی پاشەکەوت بۆ شوێنی نیشتنەوەی فڕۆکەی تایبەت بە حاڵەتە سەختەکانی نەخۆشی، نەخراوەتە چوارچێوەی زیادبوونی تێچووی گشتی پڕۆژەکەود، چونکە لە نێو ڕاسپاردەکانی کۆنوسی لیژنەکەدا پەسەند نەکرا.

4. پارێزگای بەسرە وردبینی و دروستی ئەو داتایانە لەئەستۆ دەگرێت کە پێشکەش بە وەزارەتی پلاندانان و گونجاوی نرخەکان کراون.

5. پارێزگای بەسرە وریا بێت لە ئامادەکردنی خشتەی بڕی پڕۆژەکان لە داهاتوودا.

دووەم:

1. زیادکردنی بڕی یەدەگ بە ڕێژەی (8.5348%) بۆ ئەوەی ببێتە (14.819%) لەبری (6.2847%)، فەرمانی پاشەکەوت جێبەجێکراو پێکهاتووە لە (جێبەجێکردنی هێڵی گواستنەوە و شەقامی بەڕێوەبردن و ئابووری و شەقامی سینالکۆ و شەقامی ئۆڵۆمپی و نەجیبە) ، کە لە چوارچێوەی پڕۆژە سەرکێکەدایە (جێبەجێکردنی هێڵی گواستنەوە و شەقامی بەڕێوەبردن و ئابووری و شەقامی سینالکۆ و شەقامی ئۆڵۆمپی و نەجیبە).

2. زیادکردنی تێچووی گشتی پڕۆژە سەرەکییەکە بە (7،038،716،553 دینار) تەنها بۆ ئەوەی ببێتە (99،863،095،093 دینار) تەنها لە بری (92،824،378،540 دینار) کە نوێنەرایەتی (ڕێژەی (8.9559%) دەکات لەسەر تێچووی هەموارکراو بە ڕێژەی (27.0647%)، لەسەر تێچووی پەسەندکراوی پرۆژە سەرەکییەکە.

3. جێگیرکردنی پێشێلکارییەک لەسەر پارێزگای بەسرە بە جێبەجێکردنی فەرمانی پاشەکەوت بە ڕێژەی (6.2847%)، لە کاتێکدا بڕی یەدەگی بەردەست دوای ڕەوانەکردن (5.202%)، کە لە دەرەوەی دەسەڵاتی پارێزگاکەیە و وەزارەتی پلاندانان لە کاتی خۆیدا لە هەموارکردنەوەی تێچوون ئاگادار نەکراوەتەوە.

4. جەختکردنەوە لەسەر پارێزگاری بەسرە بۆ وردبوونەوە لەکاتی ئامادەکردنی خشتەی بڕی پرۆژەکان و بە لەبەرچاوگرتنی فراوانبوون لە داهاتوو.

سێیەم:

1. زیادکردنی بڕی یەدەگ بۆ پڕۆژەی (دروستکردنی بینای سەرۆکایەتی زانکۆی تەلعەفەر) بەڕێژەی (55.480%) تا ببێت بە (65.5%) دوای نزیگکردنەوە، لەبری (10%).

2. زیادکردنی تێچووی گشتی پڕۆژە سەرەکییەکە کە لە بڕگەی (1) ی سەرەوە ئاماژەی پێکراوە، بە (1،441،768،496 دینار) تەنها بۆ ئەوەی تێچووەکەی ببێتە (4،441،768،496 دینار) تەنها لە بری (3 ملیار دینار) ، بە زیادکردنی (48.058%).

3. جێگیرکردنی پێشێلکارییەک لەسەر پارێزگای نەینەوا، کە دەرکردنی فەرمانی پاشەکەوت لەخۆ دەگرێت بەبێ ئەوەی سنوورێکی دارایی بۆ تەرخان بکرێت بەپێی گرێبەستی ڕەوانەکردن، لەگەڵ بڕێک لەوە زیاترە

کە وەزارەتی پلاندانان ئاماژەی پێ کردووە.

چوارەم:

1. زیادکردنی ڕێژەی یەدەگ بۆ بەڵێندەرایەتی (نۆژەنکردنەوە و پەرەپێدانی یاریگای ئۆڵۆمپی کەرکوک / پێدانی کلیل) کە لە چوارچێوەی پڕۆژەکەدا هاتووە (نۆژەنکردنەوە و پەرەپێدانی یاریگای ئۆڵۆمپی کەرکوک / پێدانی کلیل) ، بەڕێژەی (24.62%) دوای نزیککردنەوەی جێبەجێکردنی ئەو دووانە داواکاری یەدەگ، یەکەم (5,114,965,550) دینار، دووەم (954,644,000 دینار، دەبێتە (49.62%) لەبری (25%).

2. زیادکردنی تێچووی گشتی پڕۆژەی (نۆژەنکردنەوە و پەرەپێدانی یاریگای ئۆڵۆمپی کەرکوک / پێدانی کلیل) بۆ ئەوەی ببێتە (38،856،846،460 دینار) لەبری (33،500،000،000) دینار، بە ڕێژەی زیادکردنی (15.99%) لەسەر کۆی تێچووی دەستکاریکراو و (159.04%) لەسەر تێچووی پەسەندکراو.

3. ئاماژە پێکردنی پێشێلکارییەک لەسەر وەزارەتی وەرزش و لاوان بەهۆی چوونە ناو پابەندبوونی گرێبەستەکانی پڕۆژەکەوە بە تێچوییەک زیاتر لە کۆی گشتی، بەبێ بەدەستهێنانی ڕەزامەندی پێویست.

پێنجەم:

1. زیادکردنی تێچووی گشتی پڕۆژەی (ئاوی کوت - واسیت) بە ڕێژەی (33،045،423،530) دینار، بۆ ئەوەی ببێتە (157،016،423،530) دینار لە بری (123،971،000،000) دینار، بە ڕێژەی زیادبوونی (26.

66%) دوای نزیککردنەوەی تێچووی گشتی هەموارکراو و بە ڕێژەی (96.27%) لەسەر کۆی تێچووی پەسەندکراو.

2. ئاماژە پێکردنی پێشێلکارییەک لەسەر وەزارەتی ئاوەدانکردنەوە و نیشتەجێبوون و شارەوانی و کارە گشتییەکان و ئاماژە پێکردنی پێشێلکارییەک (لەسەر تێچووی ناکل) لە تێچووی گشتی زیاتر ، بەبێ ئاگادارکردنەوەی وەزارەتی پلاندانان بە بەدەستهێنانی ڕەزامەندییە سەرەتاییەکان و جێبەجێکردنی یەکێک لە فەرمانە یەدەگەکان لە چوارچێوەی دەسەڵاتی لایەنی گرێبەستەکە لەو کاتەدا بە هەژمارکردنی ڕێژەی یەدەگ (10%) بەپێی ڕێنمایی و دەسەڵاتەکانی جێبەجێکردنی خەرجییەکانی پڕۆژەی وەبەرهێنان بۆ ساڵی 2012، بە گوێرەی ساڵی ڕەوانەکردن، ڕێژەی فەرمانە یەدەگەکانی جێبەجێکراو گەیشتە (7.62%) لەسەر تێچووی ڕەوانەکردن، سەرەڕای بوونی زیادەڕۆیی و چارەسەرنەکردنی.

شەشەم:

1. زیادکردنی تێچووی گشتی پڕۆژەکە بە دامەزراندنی پڕۆژەی ئاو بە توانای 1200 مەتر سێجا لە کاتژمێرێکدا لەگەڵ هێڵی گەیاندن بۆ ناوچەکانی شامیە لە شاری ناسریە بە بڕی (5,998,249,000 دینار)

و بە زیادکردنی (85.7%) لە ئەنجامی پەرەپێدانی پێکهاتەی ئامێر و هێڵی گواستنەوە بۆ گەیاندنی ئاو بە شاری گەشتیاری ئور و فڕۆکەخانەی مەدەنی ناسریە لە چوارچێوەی پێکهاتەکانیدایە.

2. هەموارکردنەوەی ناوی ئەو پرۆژەیەی کە لە بڕگەی (1)ی سەرەوە ئاماژەی پێکراوە بۆ ئەوەی ببێتە (دروستکردنی پڕۆژەیەکی ئاو بە توانای 1200 مەتر سێجا لە کاتژمێرێکدا لەگەڵ دوو هێڵی گەیاندن بۆ ناوچەکانی شامیە لە شاری ناسریە و شاری ئوری گەشتیاری و فڕۆکەخانەی مەدەنی ناسریە، هاوتا لەگەڵ کارە جێبەجێکراوەکان).

لە درێژەپێدانی ڕێبازی حکومەت بۆ چاکسازی ئابووری و ئیداری، ڕاسپاردەی ئەنجومەنی وەزیرانی ئابووری ژمارە (241089ق) لەسەر یەکخستنی ڕێوشوێنەکانی هاوردەکردنی ئۆتۆمبێل لە هەموو خاڵە سنوورییەکان پەسەندکرا، بە ڕەچاوکردنی تێبینییەکانی ئەنجومەنی وەزیرانی ئابووری لەسەر چەند بڕگەیەکی لیژنەی فەرمانی دیوانی (23558 ی ساڵی 2023) و یاداشتنامەی فەرمانگەی یاسایی لە ئەمینداریێتی گشتی ئەنجومەنی وەزیران و بڕیارەکە لە ماوەی 6 مانگی کارپێکردنیدا پێداچوونەوەی بۆ دەکرێت.

هەر لە هەمان چوارچێوەدا، ئەنجومەنی ڕاسپاردەکانی ڕاپۆرتی کۆتایی لیژنەی فەرمانی دیوانی(23559 لە ساڵی 2023) پەسەند کرد سەبارەت بە شوێنکردنەوەی گومرگی، بە ڕەچاوکردنی ڕاسپاردەی ئەنجومەنی وەزیران بۆ ئابووری ژمارە (24004) لە 14ی کانوونی دووەمی 2024 و تێبینییەکانی فەرمانگەی یاسایی لە ئەمینداریێتی گشتی ئەنجومەنی وەزیران، بە مەرجێک ئەو لایەنانەی لە ڕاسپاردەکەدا ئاماژەیان پێکراوە میکانیزمەکان لە ماوەی 30 ڕۆژی کارکردندا دابنێن و پێشکەشی ئەنجومەنی وەزیرانی ئابووری بکەن بۆ پەسەندکردن ڕەچاوکردنی پابەندبوون.

بە ئامانجی درێژەدان بە ڕێکارەکانی پارەدانی ئەلیکترۆنی، ئەنجومەنی وەزیران ڕەزامەندی دەربڕی لەسەر دەرکردنی سیستەمی خزمەتگوزارییەکانی پارەدانی ئەلیکترۆنی بۆ ساڵی 2024 ، لەسەر بنەمای بڕگەکانی دەستوور، بە ڕەچاوکردنی تێبینییەکانی فەرمانگەی یاسایی لە ئەمینداریێتی گشتی ئەنجومەنی وەزیران، هەروەها دووبارە پێداچوونەوە بە وشەکانی هەندێک لە دەقەکانی ئەو لیژنەیەی کە لە فەرمانگەی یاسایی لە ئەمینداریێتی گشتی ئەنجومەنی وەزیران و بانکی ناوەندی و تەکنەلۆژیای زانیاری و لایەنە پەیوەندیدارەکانی دیکە و دەستەی ڕاوێژکاران پێکهاتووە.

هەروەها ئەنجومەنەکە ڕەزامەندی دەربڕی لەسەر بەدەرکردنی ئامێری تاقیگە و کەرەستە و

پێداویستییەکانی پەیوەست بە هاوردەکردنی زێڕ و کانزا بەنرخەکان لەو شێوازانەی گرێبەستکردن کە لە ڕێنماییەکانی جێبەجێکردنی گرێبەستە حکومییەکاندا هاتووە (2ی ساڵی 2014) بە مەبەستی گرێبەستکردن لەگەڵ وەزارەتی پلاندانان بە شێوازی بانگهێشتکردنی ڕاستەوخۆ بە کڕینی ئەو ئامێرانەی کە لەسەرەوە ئاماژەیان پێکراوە لە لایەنە باوەڕپێکراوەکانی ئامادەکردن، بە تێچوونی (1526585000) دینار بۆ هەر فڕۆکەخانەیەک بۆ نوێکردنەوەی یەکەی پشکنین و نیشانەکردنی زێڕ لە فڕۆکەخانەکان، بەپێی ئەوەی لە نوسراوی وەزارەتی پلاندانانـدا لە بەرواری 18ی شوباتی 2024 لە دوو قۆناغدا هاتووە، یەکەمیان بۆ فڕۆکەخانەکانی بەغداد و نەجەف و بەسرە و کەرکوک، دووەمیان بۆ فڕۆکەخانەکانی سلێمانی، هەولێر، موسڵ و زیقار.

هەروەها ئەنجومەنی وەزیران چەند تەوەرێکی دیکەی دانیشتنەکەی تاوتوێ کرد و ئەم بڕیارانەی خوارەوەی دەرکرد:

1. هەموارکردنەوەی بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران (23224ی ساڵی 2023) بە زیادکردنی تەرخانکردنی دارایی پێویست بۆ بودجەی دەستەی وزەی ئەتۆمی عێراق بۆ ساڵانی دارایی (2024-2025) لەسەر بنەمای بڕگەکانی یاسای بودجەی فیدراڵی (13ی ساڵی 2023).

2. پەسەندکردنی ڕەشنووسی یاسای ناوبژیوانی کە لەلایەن ئەنجومەنی دەوڵەتەوە پێداچوونەوەی بۆ کراوە و ڕەوانەی ئەنجومەنی نوێنەران کرا لەسەر بنەمای بڕگەکانی دەستوور بە ڕەچاوکردنی تێبینییەکانی فەرمانگەی یاسایی لە ئەمینداریەتی گشتی ئەنجومەن لە وەزیران.

3. ڕەزامەندیدان لەسەر بە دەرکردنی فەرمانبەرانی دیوانی چاودێری دارایی فیدراڵی لە بڕگەکانی یاسای فرۆشتن و بەکرێدانی سامانی دەوڵەت (21ی ساڵی 2013) هەموارکراو، چوونکە پارچە زەوییەکە بە پارەی فەرمانبەرانی فەرمانگەی ئاماژەپێکراو کڕدراوە، بە ڕەچاوکردنی تێبینییەکانی فەرمانگەی یاسایی لە ئەمینداریەتی گشتی ئەنجومەنی وەزیران.